

δ παράξενος ἔκεινος ἦχος, διστις ἐφαίνετο ὅτι ἥρχετο ἐκ τοῦ οὐράνου.

Νομίζομεν ὅτι ἡ ἐπινόσις αὕτη εἶναι ἀξέιδια νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων καὶ ὅτι, ἀν πρόκηται νὰ συστηθῶσι τακτικὰ ἐναέρια ταχυδρομεῖα, δὲν πρέπει νὰ παραμεληθῇ αὕτη, ὡς δυναμένη τὰ μέγιστα νὰ συντελέσῃ εἰς τελειοποίησιν τῆς τακτικῆς διὰ περιστερῶν συγκοινωνίας, ἵνες ἐπιδιώκεται ἡ σύστασις.¹

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Συνέχεια τὸς σελ. 471.

2. Τὰ ἀνάγλυφα.

Ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀγνέφερομεν τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέκειτο ἡ τοῦ Παρθενῶνος ἀρχιτεκτονική. Τὸ ἔξωτερικὸν περιστύλιον ἐκοσμεῖτο, ἐκτὸς τῶν χρυσῶν ἀσπίδων χωρίζομένων ὑπὸ ἐπιγραφῶν γράμματιν δρειχαλκίνοις, καὶ δι' ἀναγλύφων ἢ μετοπῶν. Λί μετόπαι αὗται ἡσαν ἕργα αὐτοῦ τοῦ Φειδίου ἢ τούλαχιστον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ τούτων ἔξόχων τεχνιτῶν, οἵτινες εἴχον ἐκτελέσει αὐτὰς κατὰ τὰ σχέδια τοῦ διδασκάλου. Ἀπετέλουν δὲ αὗται, ἔννενήκοντα δύο τὸν ἀριθμὸν, σειράν τετραχώνων ἐπιπέδων, ὃν ἔκαστον περιεῖχε διάφορα πρόσωπα. Ἐπὶ ἔκαστης προσόψεως αἱ μετόπαι ἡσαν δεκατέσσαρες, ἐπὶ ἔκαστης δὲ πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τριάκοντα δύο.

Παρίστων δὲ τὰ μὲν τῶν ἀναγλύφων τούτων διάφορα ἐκεισδίδια τοῦ πολέμου τῶν Κενταύρων, τὰ δὲ τὴν Ἀθηνᾶν μαχομένην κατὰ τῶν Γιγάντων ἢ δαμάζουσαν τὸν Πήγασον, οὖ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβῇ ὁ ἥρως Βελλεροφόντης ἄλλα πάλιν παρίστων τὸν κατὰ τῶν Ἀμαζόνων πόλεμον, ἐνῷ οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς βοηθούμενοι, λαμπρὰν ἤραντο νίκην.

Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα ἀπετέλουν τὸ κυριώτερον τῶν ἔξωτερικῶν τοῦ ναοῦ κοσμημάτων· ἡ περιγραφὴ δικαῖων αὐτῶν δὲν δύναται νὰ γείνῃ μετὰ πάσης ἀκριβείας, διότι καὶ πρὸ τῆς ἐκρήζεως τῆς πυριταποθήκης ἀδύμην καὶ πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ κέντρου τοῦ ναοῦ, αἱ μετόπαι ἡσαν ἡκρωτηριασμένεναι. Οἱ Τοῦρκοι συγχέοντες ἐν

1. Ἐν Παρισίοις σήμερον αἱ ταχυδρόμοι περιστεραὶ χρησιμεύουσι εἰς τὸν τύπον· ὑπάρχει δὲ ἐπίτιδες ταχυδρομεῖον διὰ περιστερῶν ἔχον ὑποκατάστημα ἐν Βερσαλίαις. Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν αἱ περιστεραὶ ἀποστέλλονται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐνὸς ἀλεθίνου εἰς Βερσαλίαις. Αὐτοῖς οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐφημερίδων, μετὰ τὸ πέρας τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐνόσουνελέυσεως, συντάπτουσι περίληψιν τῶν πρακτικῶν ἐπὶ λεπτοτάτου χάρτου καὶ παραδίδουσι τὸ γράμμα εἰς τὸν φύλακα τοῦ περιστερῶνος, διστις προσαρτῷ αὐτὸν εἰς τὴν πτέρυγα τοῦ πτηνοῦ καὶ τὸ ἀφίνει ἐλεύθερον. Μετὰ ἡμέραν τοῦ πολὺ ὥρων οἱ ἐναέριοι ταχυδρόμοι φθάνουσιν εἰς Παρισίους μετ' ὄλιγα δὲ λεπτὰ τὰ διάφορα γράμματα διανέμονται εἰς τὰς ἐφημερίδας, αἰτίες οὕτω δύνανται νὰ μεταδῶσι τάχιστα εἰς τὸ δημόσιον τὰς ἐκ Βερσαλίων εἰς ἡστερεῖς.

τῷ αὐτῷ μήσει τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας τῶν Ἐλλήνων θρησκείας καὶ τὰς οἰκοδομάς τοῦ χριστιανισμοῦ, προσέθηκαν τὰς καταστροφάς των εἰς τὰς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου· εἴχον καταρρίψει τὰς κεφαλὰς καὶ ἀφαιρέσει ἄλλα ἐξέχοντα μέρη, τὰ διποια πίπτοντα ἐκ τοῦ θύμους ἐθραύσοντα. Τὸ μέρος, τοῦ διποίου περισσότερον ἐφείσθη διαρρόνος καὶ ἡ χεὶρ τῶν βαρβάρων, εἶναι τὸ νότιον, τὸ πρὸς τὸ Φάληρον ἐστραμμένον.

Ο Γάλλος Carrey ἀπεικόνισεν αὐτὸν διόποιον εἶναι, ὅπως ἀκριβῶς καταδείξῃ τὴν σημερινὴν τῶν μετοπῶν κατάστασιν. Καί τοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡκρωτηριασμένα τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα, εἶναι ἀριστουργήματα καὶ ὑπερέχουσι παντὸς γνωστοῦ γλυπτικοῦ ἔργου. Ο χρόνος καὶ οἱ βάρη ταρίχους κατέστρεψαν ἡ ἡκρωτηριασαν τὰ ἀγάλματα τοῦ Φειδίου· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐννοεῖ τις τὴν θαυμασίαν τοῦ γλύπτου τεχνην. Τὸ μέσον τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος ἐξηγοφανίσθη διὰ παντὸς, καὶ οὐδὲν ἔχοντας αὐτὸν σώζεται· ἐκεῖ παρίστατο δ Ζεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐπιταμένη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Απὸ τοῦ ἐνὸς μέρους δ Ψερίων ἐξήρχετο τῆς θαλάσσης κομιστής τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τοῦ ἑτέρου δὲ τὸ ἄρμα τῆς Νυκτὸς ἐβυθίζετο· πρὸς δυσμάς εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Ἱπποι τῆς ἡμέρας χρεωτείζουσιν ἐξ ἀνυπομονησίας, λέγει διηγήσας.

Περὶ τῶν Ἱππων τῆς Νυκτὸς λέγει διηγήσας Μαρτιάλης τὰς ἐκφρασικὰς ταῦτα λέξεις· «Πρόσθετος ὅδωρ καὶ θάλασσαντα.» Ο Ἡρακλῆς κατακελιμένος ἐπὶ βράχου, καὶ παρ' αὐτῷ ἡ Δήμητρα καὶ ἡ Περσεφόνη, καθήμεναι πλησίον ἀλλήλων, ἀντικρύζουσι τὰς τρεῖς Μοίρας. Η Ἱρις, δρῦθη παρὰ τὴν Δήμητραν, ἐτοιμάζεται νὰ δώσῃ τὴν εἰδησίν τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, ἐνῷ η Νίκη μένει διὰ νὰ ἥναι ἡ ἀχώριστος αὐτῆς σύντροφος.

Ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος παρίσταντο διηγήσας τοῦ θεοῦ μαχόμενοι περὶ τοῦ τίς ἔσται δ προστάτης τῆς Ἀττικῆς. Ο θεός τῆς θαλάσσης ἀποσύρεται ἡττημένος, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐτοιμάζεται νὰ ἐπιβῇ τοῦ ἄρματός της. Δὲν σώζεται εἰμὴ δ κορμὸς τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένη, ἀπολέσασα τὴν ἐκχρυσωμένου δρειχάλκου πανοπλίαν της. Ο χρόνος ἡκρωτηρίασε τὰ δύο ταῦτα ἀγάλματα, ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτοῖς τὰ ἔχη τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ὡραιότητος. Αριστερὴ δὲ Ἀπετερος Νίκη διδηγεῖ τὸ ἄρμα τῆς θεᾶς, καὶ ἀντικρύζει γυμνὸν πρόσωπον, τὸ διποίον ἴσως παριστάτο τὸν Κέκροπα, τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν. Παρακαθήνηται τῇ Νίκῃ δ Ἡφαιστος καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀετώματος δ Πλισσός, ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ αὐτοῦ βραχίονος, φαίνεται περιχαρῆς ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ θριάμβου τῆς Ἀθηνᾶς. Δεξιὰ δὲ ἡσαν οἱ τῷ Πο-

σειδῶν εὐνοτοῖ θεοῖ, ἡ Ἀμφιτρίτη, ὁ Παλαίμων, ἡ Λευκοθέα, καὶ ἡ Λητώ κρατοῦσα ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς τούς Διοσκούρους.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ζωφόρος παρίστα ἐν ἀναγλύφῳ τὴν μεγάλην πομπὴν τῶν Παναθηναίων. Ἡ πομπὴ αὕτη δημορεῖτο εἰς δύο στίχους, ὃν ὁ μὲν συνέκειτο ἐξ ἀνδρῶν, ὁ δὲ ἐκ γυναικῶν· ἀμφότεροι δὲ οἱ στίχοι ἔβαδιζον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἔκατέρωθεν τοῦ ναοῦ καὶ συναπηντῶντο ὑπεράνω τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ ναοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ ἴσταται ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, σύζυγος τοῦ ἄρχοντος βασιλέως, καὶ αὐτὸς ὁ ἄρχων βασιλεὺς, ἐπιβλέπων τὰς θυσίας. Τῶν δύο τούτων προσώπων τὸ μὲν λαμβάνει παρὰ δύο κανυφόρων τὰ πρὸς τὴν τέλεσιν τῆς θυσίας ἀναγκαιοῦντα πράγματα, τὸ δὲ ἔτερον λαμβάνει τὸν πέπλον ἐκ τῆς χειρὸς χλαμυδοφόρου ἐφήσου. Ἐπὶ ἐξ ἑδρῶν δεξιᾳ καὶ ἀριστερᾳ κάθηνται δώδεκα θεοὶ ἡ ἥρωες, ὁ Ζεὺς, ὁ πατήρ τῶν θεῶν, ἡ Ἀθηνᾶ μετὰ τῆς πτερωτῆς Νίκης, ὁ Τριπτόλεμος, ἡ Δήμητρα καὶ οἱ Διόσκουροι ἀφ' ἑνός· ὁ Ἀσκληπιὸς μετὰ τῆς θυγατρός του Ὑγείας, ὁ Ποσειδῶν, αἱ δύο θυγατέρες τοῦ Κέκροπος, ἡ Ἄγλαυρος καὶ ἡ Πάνδρος μετὰ τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως ἀφ' ἑτέρου.

Ολα τὰ πρόσωπα ταῦτα ὑπερέχουσι κατὰ τὸ ἀνάστημα τῶν ἀδυνάτων θυητῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πομπῆς πορεύονται οἱ τῶν διαφόρων φυλῶν Φύλακες καὶ ἐξ νεάνιδες κρατοῦσαι ἐν χερσὶ λυχνίας· ὅπισθεν αὐτῶν ἔρχονται αἱ Ἀθηναῖαι παρθένοι φέρουσαι ἀγγεῖα καὶ δλαχτὰ τὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἀναγκαῖα· δὲ τεχνίτης ἔδωκεν αὐταῖς διαφόρους στάσεις καὶ θαυμασίως ἐτοποθέτησεν αὐτάς. Εἰς τὰ δύο ἄκρα τοῦ ναοῦ ἔπονται πρόσωπα διδηγοῦντα ταύρους καὶ κριόν, πεμπομένους περὶ ὅλων τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς· μετ' αὐτὰ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἔρχονται οἱ μέτοικοι, ξένοι κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει καὶ γινόμενοι δεκτοὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς πομπάς. Αἱ γυναικες αὐτῶν φέρουσι τὰ καθίσματα, τὰ ὀρισμένα διὰ τοὺς προπορευομένους αὐτῶν νέους Ἀθηναίους. Οἱ τὸν αὐλὸν καὶ τὴν λύραν παίζοντες ἀποκρίνονται εἰς τὰ ἄσματα τῶν παρθένων· τέλος ἔρχονται οἱ γέροντες, κρατοῦντες κλάδους ἐλαίας ἐν χερσὶ καὶ προπορευόμενοι τῶν ἀρμάτων. Τὰ ἄρματα ταῦτα ἐσύροντο ὑπὸ δύο, τριῶν ἢ τεσσάρων ἵππων, καὶ ἀπετέλουν μέρος τῆς πομπῆς διευθυνόμενα παρὰ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶνις τῆς Ἐλλάδος νικησάντων. Ὁπισθεν δὲ τῶν ἀρμάτων, ὑπὸ τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πρόσοψιν, συνωθεῖται τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν.

Τὰ διάφορα ταῦτα συμπλέγματα, λέγει δὲ Βιτρούβιος, πλέον τῶν τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἀποτελοῦσι μέρος τῆς μεγαλειτέρας ὅλων τῶν συνθέσεων, ἃς ποτε τεχνίτης ἐπενόστη.»

Ἐπιγειρόσαντες νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ

τῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος, ἡθελήσαμεν μόνον νὰ καταδείξωμεν μὲ πόσην τέχνην ὁ Φειδίας συνηρμολόγησε τὰ κοσμήματα ταῦτα πρὸς τὴν ὅλην τοῦ ναοῦ θέαν. Δὲν εἶναι ταῦτα ἀνάγλυφα κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δποτα ἡδύνατο τις νὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ οίουδήποτε ἄλλου οἰκοδομήματος· ἀλλ' ἀποτελοῦσι σύνολον καὶ ἀνάγονται πάντα εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς.

Μέγα ἐλάττωμα τῶν νεωτέρων γοτθικῶν ναῶν εἶναι ὅτι ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν σωρείκη παντοειδῶν κοσμημάτων οὐ μόνον ἀτέχνως ἐπεξειργασμένων, ἀλλὰ πολλάκις καὶ δλως ξένων πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἀσυμβιβάστων πρὸς αὐτήν. Ἡ βυζαντινὴ τέχνη, ἡς ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς πολλὰ παρέχει δείγματα, ἥττον πρωτότυπος τῆς γοτθικῆς, διετήρησε παραδόσεις τινὰς τῆς ἀρχαίας τῶν Ἐλλήνων τέχνης καὶ φαίνεται ὡσεὶ κακότροπον αὐτῆς βλάστημα· ἔχει ἡ βυζαντινὴ τέχνη τάξιν τινὰ ἐν τοῖς κοσμήμασιν αὐτῆς· ἔχει θέσιν δι' ἐκάστην παράστασιν. Κολοσσαίαί εἰκὼν τοῦ Χοϊστοῦ κατέχει τὸ ἐμβαδὸν δλου τοῦ κυριωτέρου θόλου· ὑπεράνω τοῦ θυσιαστηρίου εἶναι ἡ Παναγία, ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων δεξιᾳ καὶ ἀριστερᾳ εἴναι αἱ εἰκόνες τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων· ὑπεράνω τῆς μεγάλης πύλης εἰκὼν τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Ἐν γένει δὲ τὰ πρόσωπα καλύπτουσιν δλους τοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ. Υπάρχει μέσος τις ὅρας μεταξὺ τῆς ἴδιοτροπίας ἥτις τὰ πάντα ἀναμιγνύει καὶ τοῦ πυεύματος τῆς ἐμπειρίας, τὸ δποτον δὲν ἀφίνει θέσιν εἰς τὴν εὐφύταν. Πεποιθότως δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι μόνον ἡ ἐλληνικὴ τέχνη εὑρε τὸ ἀκριβές τοῦτο μέτρον. Ἐθος ἥτο, τὰ ἀνάγλυφα τοῦ ναοῦ νὰ παριστάνωσι συμβάντα ἀναγόμενα εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεότητος· ἔργον δημως τοῦ Φειδίου ἥτο νὰ ἐκλέξῃ τὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ τὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασθεῖσαν τάξιν καὶ ἀρμονίαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος πᾶν δι, τι ἀπετέλει κυρίως τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἀντὶ νὰ ἐπισωρεύσῃ ἀδιακρίτως μικρὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ παραστήσῃ εἰδός χρονικοῦ ἡ ἀπομνημονεύματα, ἔξθικτες μεγαλοπρεπῶς τὰς κυριωτέρας βάσεις τῆς θρησκείας τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Αἰσχύλος διηγεῖται ὡς ποιητὴς τὴν γένησιν τῆς Ἀθηνᾶς· δὲ Πλάτων ἐκθέτει ὡς φιλόσοφος πῶς ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ, ἀϋλος, ἀγένυνητος, εἶναι θυγάτηρ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς τῶν Πάντων, τῆς αἰώνιας Προνοίας, τῆς τὸν κόσμον διεπούσης. Ο δὲ Φειδίας ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἰδέαν διὰ τῆς ἀφώνου μὲν, ἀλλὰ καθαρῆς καὶ σαφοῦς γλώσσης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς. Ἐν τῷ ἀριστουργήματι αὐτοῦ εὑρίσκει τις τὴν αὐτὴν δύναμιν, τὴν αὐτὴν ἀπλότητα, τὴν αὐτὴν χάριν, δποτα ἐν τοῖς στίχοις τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις τοῦ φιλόσοφου. Ἐν τῷ Παρθενῶνι εὑρίσκει τις τὴν αὐτὴν ἰδέαν, κατα-

λαμβάνεται υπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος· εἶναι τὸ
θεῖον πνεῦμα τῶν χρόνων του Περικλέους.

EMILE BURNOUF

Πρώην Διευθυντής τῆς ἐν Ἀθηναῖς Γαλλικῆς Σχολῆς.

*Ἐπειτα τὸ τέλος.

Ἐν τοῖς Ἰστορικοῖς σκηνοῖ γραφήμασιν αὐτοῦ, ὁ κ. Σ. Ζαμπέλιος μετὰ γλαφύριτος καὶ δυνάμεως λόγου ἀνέλιξε σελίδας τινὰς τῆς Ἰστορίας τῶν δεινοπαθημάτων τῆς Κρήτης ἐπὶ Ἐνετῶν πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς αἰτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου. Ὡς συνέχεια τοῦ ἔργου τούτου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν οἱ Κρήτικοι γάμοι, ὡς ὅμως τὸ σχέδιον εἶναι πολλῷ εὐρύτερον, ὑπὸ τὴν μορφὴν μιθιστορήματος ἐπιληφθέντος τοῦ συγγραφέων· νὰ παράσχῃ πλήρη καὶ τελείων εἰκόνα τῆς καταστάσεως τῆς νήσου κατά τὸ 1570, ὅποτε ἐξερράγη ἡ ὑπὸ τὸν Καντανολέων ἐξεγερτοῦ τῶν κατοίκων, ἡ διὰ καταχθονίων μηγανορραφῶν τῶν Ἐνετῶν οἰκτρῶν καταπνίγεται. Οἱ Κρήτικοι γάμοι, ὡς ἐλήφθη καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευμένη περιγραφὴ τῶν ἐν Κρήτῃ έπανοιστηρίων, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι πρότυπον Ἰστορικοῦ Ἕλληνικον μιθιστορήματος, ἐξεργοντες ἐπὶ τῇ διαγραφῇ τῶν χαρακτήρων, τῇ τοπικῇ χροιᾳ (couleur local), καὶ τῇ Ἰστορικῇ ἀκριβείᾳ.

S. t. Δ.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΕΠΙ ΕΝΕΤΩΝ

Τὸ μέγαρον τοῦ ἀντιθεσιλέως — μοριῳδὲ τῆς Κρήτης — ἐπεῖχεν εἰς Μεγαλόκαστρον τὴν αὐτὴν ὥς ἔγγιστα περιωπὴν, ἢν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Βοσπόρου ἐπέχει τὸ Σεράγιον. Κτισθὲν πρὸ περίπου διακοσίων ἑτῶν, ἀλλ᾽ ἐσχάτως συνεπείᾳ πυρκαϊκὲς καιουργηθὲν, ἀναμιμνήσκει, εἰ μὴ κατὰ τὸ μέγεθος, τούλαχιστον χάριν τοῦ παμμιγοῦς του ὕφους, τὸ ἐν Βενετίᾳ παλάτιον τῶν Δουκῶν. Κάτοχον τῆς περιφανεστέρας θέσεως, βλέπει ἔωθεν μὲν πρὸς τὸ εὐρύχωρον καὶ δενδρόφυτον πεδίον τῶν στρατιωτικῶν γυμνασμάτων, δυσμόθεν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν. Βερωναῖος τις καλλιτέχνης ἐσχεδίσκε τὴν οἰκοδομὴν, Ἰταλοὶ δὲ οἱ ζωγράφοι οἱ τὸ ἐστατερικὸν κοσμήσαντες. "Αν καὶ μίγμα ιδιότροπον θυζαντινῆς καὶ γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ὅμως εἰς τὰς εὐρύθμους ἀναλογίας προτεκμαίρει τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἴταλικῆς φιλοκαλίας, εἰς δὲ τὴν ἐναρμόνιον τῶν θόλων διάταξιν, εἰς τὴν περίθεσιν τῶν τόξων, τῶν κωρωνίδων, τῶν περιστύλων στοῦν οὐδόλως προσθάλλουσι τὴν δρασιν τὰ ἵχνη τῆς ἀθεμιτογαμίας αὐτῆς, ἥτις εἰς αἰῶνα προγενέστερον συνήρμοσε τὰ δέσυγνια μέτρα τῆς Γερμανίας πρὸς τὸ πολύθιον ὑφοστοῦ Βυζαντίου. — Ἐνταῦθα ἔσχον τὴν ὅδραν οἱ κατὰ καιροὺς Δούκες ἡ Πρέγκηπες Κρήτης. Ἐνταῦθα συγκεντροῦνται καὶ συγκοινωνοῦνται πρὸς ἀλληλα τὸν ἀνώτερα γραφεῖα τοῦ θασιλείου. Ἐνταῦθα ἀφανής τοῖς πᾶσιν ἀγρυπνεῖ ἡ παντεπίσκοπος τῆς ἀστυνομίας Ἐμπουσα. Ἐνταῦθα αἱ εἰρκταὶ τῶν εἰς θάνατον δριζομένων, ἀφεγγῆ τάφου προεισδίαι, διπήχη μόνον τὸ μῆκος. Ἐνταῦθα, τέλος, αἱ νυκτεριναὶ ἀνακρίσεις, τὸ ἐρεθῶδες κριτήριον τοῦ σχοινίου, οἱ φωλεῖς τῶν δημίων, οἱ πολυθύμλητοι λάκκοι, τὰ βασανιστήρια.

Χάριν τῆς πανηγύρεως, τὸ παλάτιον ηὔτρεπτο-

σθη μὲ περιττὴν κόσμου δαψίλειαν, ἐν δὲ τῇ προσδοκίᾳ τῆς ὑποδοχῆς σμήνος ὅλον οἰκετείας καὶ ὑπαλληλίας ἐμβαίνει, ἐκβαίνει, περιέρχεται τὰς ἐξόδους πολυάσχολον καὶ ἐν δουλικῇ στολῇ. Ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἔνθα λόχος ὑπασπιστῶν καὶ διαγγελέων γαυριᾷ, κωδωνίζων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἐδάφους ξίφη καὶ πτερυντῆρας, ὁ ζένος διέρχεται αὐλὴν τετράγωνον, εἰς ἑκάστην τῆς ὁποίας ἀναβλύζει κελαρύζων ὑψίθατος κρουνὸς, ἀφοῦ δὲ ἐντεῦθεν ἀναβῆι κλιμακαραμπρίνην καὶ μυρτοστόλιστον, διαβιβάζει ἔγγραφον τὸ σηματάρχη τοῦ πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρακαθημένους δύο φενακοφόρους ὑποτελετάρχας, οἵτινες ἀλαλοὶ καὶ ἀφώνητοι παραλαμβάνουσι τὸ ἐπισκεπτήριον. Ἡ αἴθουσα, ὅπου εἰσάγεται ἀκολούθως, καὶ ἔνθα ὀφείλει, ἀλαλοὶς καὶ αὐτὸς ἐκ περιτροπῆς, νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ὄντυματος του, κατεσκευάσθη πρὸς ἐκπληξίν τῶν εἰσερχομένων, καὶ καλεῖται Αἴθουσα della Signoria. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦ τόπου οὐδὲ βῆχα ἐπιτρέπει, οὐδὲ πταρμὸν, οὐδὲ ἀπομένημα. Ὁ παραβάτης ἀποπέμπεται ἀμέσως, δὲ δεσμήσας εἰς βαθὺδύν τοιοῦτον, ὃστε νὰ μολύνῃ τὸ ιερὸν ἔδαφος μὲ πτύσμα, ἐκτὸς δὲ ἀποθυροῦται παραυτίκα, ἀναγκάζεται περιπλέον ν' ἀπομάζῃ τὸ ἀπόχρεμμα μὲ τὸ ίδιον μανδήλιον. Ἡ Αἴθουσα della Signoria φωτίζεται ἀνωθεν μὲν ἀπὸ ἔνα μέγαν καὶ ἀπὸ δύο πλαγίους θόλους δελίνους μηκρότερας διαστάσεως, ἐκ δὲ τῆς πλατείας ἀπὸ πελώρια παράθυρα ἐπίκυρτα, ἀναγκάζοις ἔσωθεν τε καὶ ἔωθεν κεκοσμημένα. Ἐκ τοῦ μέσου καὶ ὑψηλοτέρου τῶν παραθύρων αὐτῶν ὀφείλει δὲ Ὑψηλότατος νὰ τιμήσῃ μὲ τὸν ἐμφανισμόν του, καὶ νὰ παρηγορήσῃ μὲ νεῦμα χειρὸς τὸν ἀγόρευον εἰς τὸ ίκριωμα τῆς ἀγχόνης. Οἱ τοῖχοι, ἀτετρωμένοι μὲ κυματοειδῆ τινα ἀλουργίδα, ἔργον γενουπηκῆς ὑφαντικῆς, περιστέφονται εἰς τὰ ἄνω ἀπὸ χρυσοδαίδαλον κωρωνίδα, τὸ δὲ φάνωμα, ἐπινόημα, ὡς ἄδεται, τοῦ Brunelleschi, στίλεις διαπρυσίως κεκαλλωπισμένον ἀπὸ ποικιλόμορφα χρυσανάγλυφα, ἀπὸ ἀραβικὰς ῥωπογραφίας, ἀπὸ ψηφιδώματα θυζαντινὰ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ θολοειδοῦς κοιλώματος ἐπικοσμεῖται ἀπὸ τοιχογραφίας τοῦ Γουκρέντου, παριστανούσας τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ ἀγίου Μάρκου, τὸν ἀγίου Θεόδωρον, ἀναγορευόμενον προστάτην Βενετίας, καὶ τινα τῶν θαυμάτων τοῦ ἀγίου Τίτου, πάτρων καὶ ἀποστόλου Κρήτης.

Ἐτι μᾶλλον ἐπιμήκης καὶ βρίθουσα κόσμου πολυδαπάνου διακρέπει ἡ λεγομένη χρυσᾶ Αἴθουσα, ἔνθα τετράκις τοῦ ἔτους γίνεται δραστὸς καὶ προσκυνητὸς δύπατος ἀρχῶν τοῦ βασιλείου. Ἡ δύτις βασιλικὴ αὐτὴ ἐξέδρα εἶναι ἐμπεπετατημένη μὲ διάχρυσα ὑφάσματα, καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς γάρθηκας διὰ δύο πλαγίων ἀψίδων, στηριζομένων ἐπὶ δριοειδῶν στηλῶν ἐκ πορφυρίου.